

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే

॥ అష్టషష్ఠితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ అష్టషష్టితమః సర్గః ॥

జటాయుషా ప్రాణానాం పరిత్యాగః శ్రీరామకర్తృకస్తస్య దాహసంస్కారశ్చ

రామః ప్రేక్ష్య తు తం గృధ్రం భువి రౌద్రేణ పాతితం |
సౌమిత్రిం మిత్రసంపన్నమిదం వచనమబ్రవీత్ || 3.68.1 ||

మమాయం నూనమర్థేషు యతమానో విహంగమః |
రాక్షసేన హతః సంఖ్యే ప్రాణాంస్త్యజతి మత్కృతే || 3.68.2 ||

అతిభిన్నః శరీరేఽస్మిన్ ప్రాణో లక్ష్మణ విద్యతే |
తథా స్వరవిహీనోఽయం విక్లవం సముదీక్షతే || 3.68.3 ||

జటాయో యది శక్నోషి వాక్యం వ్యాహరితుం పునః |
సీతామాఖ్యాహి భద్రం తే వధమాఖ్యాహి చాత్మనః || 3.68.4 ||

కిన్నిమిత్రో జహారాన్యం రావణస్తస్య కిం మయా |
అపరాధం తు యం దృష్ట్వా రావణేన హృతా ప్రియా || 3.68.5 ||

కథం తచ్ఛంద్రసంకాశం ముఖమాసీన్మనోహరం |
సీతయా కాని చోక్తాని తస్మిన్ కాలే ద్విజోత్తమ || 3.68.6 ||

కథంవీర్యః కథంరూపః కింకర్మా స చ రాక్షసః |
క్వ చాస్య భవనం తాత బ్రూహి మే పరిపృచ్ఛతః || 3.68.7 ||

తముద్వీక్ష్య స ధర్మాత్మా విలపంతమనాథవత్ |
వాచా విక్లవయా రామమిదం వచనమబ్రవీత్ || 3.68.8 ||

సా హృతా రాక్షసేంద్రేణ రావణేన దురాత్మనా |
మాయామాస్థాయ విపులాం వాతదుర్ద్దినసంకులాం || 3.68.9 ||

పరిక్లాంతస్య మే తాత పక్షౌ చిత్త్వా నిశాచరః |
సీతామాదాయ వైదేహీం ప్రయాతో దక్షిణాముఖః || 3.68.10 ||

ఉపరుధ్యంతి మే ప్రాణా దృష్టిర్భ్రమతి రాఘవ |
పశ్యామి వృక్షాన్ సౌవర్ణానుశీరకృతమూర్ధజాన్ || 3.68.11 ||

యేన యాతి ముహూర్తేన సీతామాదాయ రావణః |
విప్రణష్టం ధనం క్షిప్రం తత్సామ్ ప్రతిపద్యతే || 3.68.12 ||

విందో నామ ముహూర్తోఽసౌ న చ కాకుత్స్థ సోఽబుధత్ |
త్వత్ప్రియాం జానకీం హత్వా రావణో రాక్షసేశ్వరః |
ఝషవద్ బడిశం గృహ్య క్షిప్రమేవ వినశ్యతి || 3.68.13 ||

న చ త్వయా వ్యథా కార్యా జనకస్య సుతాం ప్రతి |
వైదేహ్యో రంస్యసే క్షిప్రం హత్వా తం రణమూర్ధని || 3.68.14 ||

అసమ్మాధస్య గృధ్రస్య రామం ప్రత్యనుభాషతః |
ఆస్యాత్ సుస్రావ రుధిరం మ్రియమాణస్య సామిషం || 3.68.15 ||

పుత్రో విశ్రవసః సాక్షాద్ భ్రాతా వైశ్రవణస్య చ |
ఇత్యుక్త్వా దుర్లభాన్ ప్రాణాన్ ముమోచ పతగేశ్వరః || 3.68.16 ||

బ్రూహి బ్రూహీతి రామస్య బ్రువాణస్య కృతాంజలైః |
త్యక్త్వా శరీరం గృధ్రస్య ప్రాణా జగ్ముర్విహాయసం || 3.68.17 ||

స నిక్షిప్య శిరౌ భూమౌ ప్రసార్య చరణౌ తథా |
విక్షిప్య చ శరీరం స్వం పపాత ధరణీతలే || 3.68.18 ||

తం గృధ్రం ప్రేక్ష్య తామ్రాక్షం గతాసుమచలోపమం ।
రామః సుబహుభిర్దుఃఖైర్ద్రినః సౌమిత్రిమబ్రవీత్ ॥ 3.68.19 ॥

బహూని రక్షసాం వాసే వర్షాణి వసతా సుఖం ।
అనేన దండకారణ్యే విశీర్ణమిహ పక్షిణా ॥ 3.68.20 ॥

అనేకవార్షికో యస్తు చిరకాలసముత్థితః ।
సోఽయమద్య హతః శేతే కాలో హి దురతిక్రమః ॥ 3.68.21 ॥

పశ్య లక్ష్మణ గృధ్రోఽయముపకారీ హతశ్చ మే ।
సీతామభ్యవపన్నో హి రావణేన బలీయసా ॥ 3.68.22 ॥

గృధ్రరాజ్యం పరిత్యజ్య పితృపైతామహం మహత్ ।
మమ హేతోరయం ప్రాణాన్ ముమోచ పతగేశ్వరః ॥ 3.68.23 ॥

సర్వత్ర ఖలు దృశ్యంతే సాధవో ధర్మచారిణః ।
శూరాః శరణ్యాః సౌమిత్రే తిర్యగ్యోనిగతేష్వపి ॥ 3.68.24 ॥

సీతాహరణజం దుఃఖం న మే సౌమ్య తథాగతం ।
యథా వినాశో గృధ్రస్య మత్కృతే చ పరంతప ॥ 3.68.25 ॥

రాజా దశరథః శ్రీమాన్ యథా మమ మహాయశాః ।
పూజనీయశ్చ మాన్యశ్చ తథాయం పతగేశ్వరః ॥ 3.68.26 ॥

సౌమిత్రే హర కాష్ఠాని నిర్మథిష్యామి పావకం ।
గృధ్రరాజం దిధక్ష్యామి మత్కృతే నిధనం గతం ॥ 3.68.27 ॥

నాథం పతగలోకస్య చితిమారోపయామ్యహం ।
ఇమం ధక్ష్యామి సౌమిత్రే హతం రౌద్రేణ రక్షసా ॥ 3.68.28 ॥

యా గతిర్యజ్ఞశీలానామాహితాగ్నేశ్చ యా గతిః ।
అపరావర్తినాం యా చ యా చ భూమిప్రదాయినాం ॥ 3.68.29 ॥

మయా త్వం సమనుజ్ఞాతో గచ్ఛ లోకాననుత్తమాన్ |
గృధ్రరాజ మహాసత్త్వ సంస్కృతశ్చ మయా వ్రజ || 3.68.30 ||

ఏవముక్త్వా చితాం దీప్తామారోప్య పతగేశ్వరం |
దదాహ రామో ధర్మాత్మా స్వబంధుమివ దుఃఖితః || 3.68.31 ||

రామోఽథ సహసౌమిత్రిర్వనం గత్వా స వీర్యవాన్ |
స్థూలాన్ హత్వా మహారోహీననుతస్తార తం ద్విజం || 3.68.32 ||

రోహిమాంసాని చోద్ధృత్య పేశీకృత్వా మహాయశాః |
శకునాయ దదౌ రామో రమ్యే హరితశాద్వలే || 3.68.33 ||

యత్ తత్ ప్రేతస్య మర్త్యస్య కథయంతి ద్విజాతయః |
తత్ స్వర్గగమనం పిత్ర్యం తస్య రామో జజాప హ || 3.68.34 ||

తతో గోదావరీం గత్వా నదీం నరవరాత్మజౌ |
ఉదకం చక్రతుస్తస్మై గృధ్రరాజాయ తావుభౌ || 3.68.35 ||

శాస్త్రదృష్టేన విధినా జలం గృధ్రాయ రాఘవౌ |
స్నాత్వా తౌ గృధ్రరాజాయ ఉదకం చక్రతుస్తదా || 3.68.36 ||

స గృధ్రరాజః కృతవాన్ యశస్కరం
సుదుష్కరం కర్మ రణే నిపాతితః |
మహర్షికల్పేన చ సంస్కృతస్తదా
జగామ పుణ్యాం గతిమాత్మనః శుభాం || 3.68.37 ||

కృతోదకో తావపి పక్షిసత్తమే
స్థిరాం చ బుద్ధిం ప్రణిధాయ జగ్ముతః |
ప్రవేశ్య సీతాధిగమే తతో మనో
వనం సురేంద్రావివ విష్ణువాసవౌ || 3.68.38 ||

॥ ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే అష్టషష్టితమః సర్గః ॥